

VOCAȚIE ȘI PASIUNE

**Dr. hab. Anatol Eremia
la 80 de ani**

Născut pe 3 iulie 1931 la Cahul. Filolog, domeniul științific: onomastica, toponimia, terminologia. Conferențiar cercetător (1987). Doctor habilitat în filologie (2005).

Pentru doctorul habilitat în filologie Anatol Eremia studiul toponimiei a fost de la bun început și rămâne până azi o vocație și o mare pasiune. Încă de pe băncile școlii, cutreierând împrejurimile Cahulului, adunând folclor, cuvinte populare, microtoponime, a manifestat interes pentru graiul matern și pentru graiul nevorbit și nescris al pământului. A venit la Universitatea de Stat din Chișinău având de acum un bogat bagaj de fapte de limbă și cu ferma convingere că-și va consacra viața cercetării în domeniul lingvisticii, deziderat pe care, cu multă perseverență și tenacitate, l-a realizat. Înzestrat cu o uimitoare capacitate de muncă, amplificată cu o disciplină rigidă, pe care și-a impus-o sie, dar și celor care au colaborat cu dânsul, Anatol Eremia, pe parcursul anilor, a desfășurat o prodigioasă activitate științifică în domeniul onomasticii naționale, în special în domeniul toponimiei.

În anii 50 ai secolului trecut, și în plan internațional, de abia se puneau bazele onomasticii ca știință, care până atunci era puțin cunoscută, puțin cercetată, iar materialul toponimic din teritoriul basarabean era complet nevalorificat. Misiunea de a pune în valoare acest material, foarte important și absolut necesar pentru istoria și cultura poporului, i-a revenit inimosului cercetător, bun patriot și adevărat român, Anatol Eremia. Numai dintr-o mare pa-

siune, Anatol Eremia a putut ca, timp de 50 de ani, din 1960 până în prezent, să efectueze cercetări pe teren în mai toate satele și orașele din republică și, selectiv, în localitățile cu populație de limbă română din regiunile limitrofe ale Ucrainei (Odesa, Vinnița, Cernăuți), unde, cu ajutorul unui *Chestionar toponimic*, elaborat de dânsul, a colectat toate categoriile de nume topice, majore și minore, precum și întreaga terminologie entopică, sursa principală de îmbogățire a nomenclaturii topice. Concomitent a excerptat unitățile topice și din sursele documentare (hrisoave, cronici, catagrafii, recensăminte, hărți vechi etc.), precum și din literatura artistică veche și contemporană, din publicațiile periodice. Axat pe fundalul lingvisticii generale și pe modalitățile și metodele de cercetare în toponimie, materialul respectiv de fapte i-a servit drept bază pentru elaborarea unor lucrări de proporții de o incontestabilă valoare teoretică, printre care: *Nume de localități. Studiu de toponimie moldovenească* (1970), *Contribuții la studiul formării cuvintelor (pe baza materialului onomastic)* (1969), *Dicționar explicativ și etimologic de termeni geografici* (2006), *Cahulul în timp și spațiu. Istorie, geografie, toponimie* (2007) ș.a., precum și o serie de broșuri de popularizare a științei onomastice: *Tainele numelor geografice* (1986), *Graiul pământului* (1981), *Dicționar de nume geografice* (2007) ș.a.

Cercetător cu renume în domeniul toponimiei, apreciat în Țară, dar și departe de hotarele ei, prin participarea la congrese și simpozioane internaționale de onomastică (Moscova, Kiev, Paris, Geneva, Frankfurt pe Main, Cracovia, Cluj-Napoca ș.a.), Anatol Eremia a contribuit la realizarea unor convenții de colaborare între Institutul de Filologie al AȘM cu Institutul de Lingvistică al Academiei din Federația Rusă, cu Institutul de Lingvistică „I. Iordan – A. Rosetti” al Academiei Române, cu Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” din Iași, cu Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, colaborare care s-a soldat cu noi studii, acestea abordând probleme teoretice, contribuind la precizarea ariilor de răspândire a unor toponime și termeni entopici, a formelor de circulație în uzul local, precum și a semnificației unor entopice. Studiile cercetătorului Anatol Eremia prezintă un deosebit interes și prin faptul că ele demonstrează unitatea limbii române, unitatea patrimoniului onomastic românesc, unitatea etnică și culturală a românilor, având prin aceasta și un rol de culturalizare a cititorului din republica noastră.

În plan aplicativ, în perioada renașterii naționale, prin adoptarea limbii române ca limbă de stat,

prin revenirea la grafia latină și recunoașterea normelor ortografice unice ale limbii române în tot spațiul românesc, savantul Anatol Eremia a depus o muncă enormă la revalorificarea patrimoniului onomastic în vederea restabilirii nomenclaturii topice tradiționale, a reglementării toponimiei pe baza unor principii noi, elaborând reguli de scriere corectă a numelor topice în română și de transcriere a lor în alte limbi. Prin obținerea unor hotărâri speciale din partea forurilor de conducere, s-a revenit la denumirile vechi ale unor locuri și localități în locul celor impuse (*Cupcini, Hâncești, Ialoveni* etc. în loc de *Kalininsk, Kotovsk, Kutuzovo*), la restabilirea formelor corecte ale multor nume intenționat denaturate (*Бричань, Кагул, Флорешты* etc. pentru *Briceni, Cahul, Florești*), la reglementarea microtoponimiei orașului Chișinău prin revenirea la denumirile anterioare ale unor străzi, bulevarde, piețe, stradele, cartiere și suburbii.

În vederea ortografierii și transcrierii numelor topice, Anatol Eremia a elaborat și a publicat dicționare și ghiduri normative: *Statele Lumii. Dicționar enciclopedic* (în colaborare cu T. Constantinov și Șt. Vieru), în două ediții (2000, 2004), *Dicționar de nume geografice* (2005), *Dicționar geografic universal* (2008), *Nomenclatorul localităților din Republica Moldova* (2005, în colaborare cu Viorica Răileanu), *Chișinău: străzile orașului* (1993), *Chișinău: ghidul străzilor* (2000) ș.a. A participat la elaborarea unor principii de întocmire și la redactarea repertoriilor de nume de localități pentru *Legile cu privire la împărțirea administrativ-teritorială a Republicii Moldova*, la redactarea și editarea atlaselor și hărților geografice ale republicii, a hărților și planurilor orașelor Chișinău, Bălți, Cahul ș.a., la lucrări de expertiză și recenzare a unor documente oficiale, a executat comenzi, a oferit consultații și recomandări în probleme de toponimie și nomenclatură geografică. La sugestia și insistența lui Anatol Eremia, în 1993 a fost instituită Comisia republicană pentru reglementarea și ocrotirea ono-

masticii naționale. Anatol Eremia era invitat adesea să participe la elaborarea ghidului oficial „Împărțirea administrativ-teritorială a RSSM”, dar nu i se permitea să corecteze decât 10-15% din totalul de nume de localități la fiecare ediție a ghidului. Doar după 1989 a reușit totuși să obțină o hotărâre specială a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM privind reglementarea numelor de localități din republică, această hotărâre fiind semnată de primul președinte al Republicii Moldova, Mircea Snegur.

Pe parcursul anilor, în reviste și ziare, la radio și televiziune, Anatol Eremia a susținut rubrici și emisiuni permanente: *Onomastica și normele limbii, Vetrele noastre strămoșești, Localitățile Moldovei în toponimie și documente istorice, Plai natal, Prin Chișinăul de ieri și de azi, Toponimie și istorie*.

În perioada actuală participă la elaborarea lucrării *Localitățile Republicii Moldova* în 15 volume, în care prezintă etimologiile denumirilor de localități, precum și istoria și evoluția în timp a orașelor și satelor noastre. În plan instituțional lucrează la monografiile: *Formarea și evoluția istorică a toponimiei românești din spațiul pruto-nistrean* și, în colaborare cu Viorica Răileanu, la *Catalogul apelor din Republica Moldova. Ghid hidronimic*. De asemenea, participă la elaborarea unei lucrări fundamentale și de prestigiu național *Tezaurul toponimic al Moldovei*, în colaborare cu toponimiști din Ucraina și România.

Astfel, toponimistul Anatol Eremia, pe parcursul a peste 50 de ani, a desfășurat o activitate științifică de cercetare și de aplicare în practică a rezultatelor obținute, impunătoare ca volum și inestimabilă ca valoare.

Cu ocazia venerabilului jubileu, îi dorim multă sănătate, mulți ani înainte, tot atât de rodnici și cu folos pentru știința onomastică și pentru societate, să aibă parte de liniște, pace și lumină în suflet, în familie, bucurii de la copiii și de la nepoți.

Dr. Maria Cosniceanu